

EUROOPA LIIDU
POLIITIKA
LAHTISELETATUNA

Piirid ja julgeolek

Avatud ja
turvalise
Euroopa
ülesehitamine

Üks Euroopa Liidu (ELi) põhieesmärke on luua sisepiirideta ala, kus inimesed saavad vabalt liikuda, elada ja töötada, teades, et nende õigusi austatakse ning nende turvalisus on tagatud. Asjaomases kontekstis on oluline roll siseküsimustega seotud poliitikal.

EUROOPA LIIDU POLIITIKA LAHTISELETATUNA

Käesolev väljaanne kuulub sarja, mis arusaadavas keeles kirjeldab ja põhjendab ELi tegevust eri poliitikavaldkondades ning selle tegevuse tulemusi.

Avaldatud väljaannete nimekirja leiate ja need saate alla laadida veebilehelt:
http://europa.eu/pol/index_et.htm

Kuidas EL toimib?
„Euroopa 2020”: Euroopa majanduskasvu strateegia
ELi asutajad

Areng ja koostöö
Digitaalarengu tegevuskava
Eelarve
Energeetika
Ettevõtlus
Haridus, koolitus, noored ja sport
Humanitaarabi ja kodanikukaitse
Kaubandus
Keskfond
Kliimameetmed
Konkurents
Kultuur ja audiovisuaalküsimused
Laienemine
Majandus- ja rahaliit ning euro
Maksustamine
Merendus- ja kalandusasjad
Pettusevastane võitlus
Piirid ja julgeolek ✘
Põllumajandus
Rahvatervis
Regionaalpoliitika
Rände- ja varjupaigaküsimused
Siseturg
Tarbijad
Teadusuuringud ja innovatsioon
Toiduohutus
Toll
Transport
Tööhõive ja sotsiaalküsimused
Välisasjad ja julgeolekupoliitika
Õigusküsimused, kodakondsus ja põhiõigused

SISUKORD

Miks vajame ühiseid piirieskirju? EL kui vaba liikumise ala.....	3
ELi tegevus Piiriületust käsitlevad ühised ELi eeskirjad.....	4
Miks peame turvalise euroopa nimel koostööd tegema? EL kui turvaline ala.....	7
ELi tegevus Kõigi turvalisust tagavad ühised ELi eeskirjad.....	8
Tulevikuväljavaated	12
Lisateave	12

Liidu poliitika lahtiseletatuna Piirid ja julgeolek

Euroopa Komisjon
Teabevahetuse peadirektoraat
Väljaanded
1049 Brüssel
BELGIA

Käsikiri valmis jaanuaris 2013

Esikaas ja lk 2: © Jupiterimages

12 lk – 21 × 29,7 cm
ISBN 978-92-79-24519-0
doi:10.2775/7653

Luxembourg: Euroopa Liidu Väljaannete Talitus, 2013

© Euroopa Liit, 2013

Paljundamine on lubatud. Üksikute fotode kasutamiseks
tuleb taotleda luba otse autoriõiguste omanikelt.

Miks vajame ühiseid piirieskirju?

EL kui vaba liikumise ala

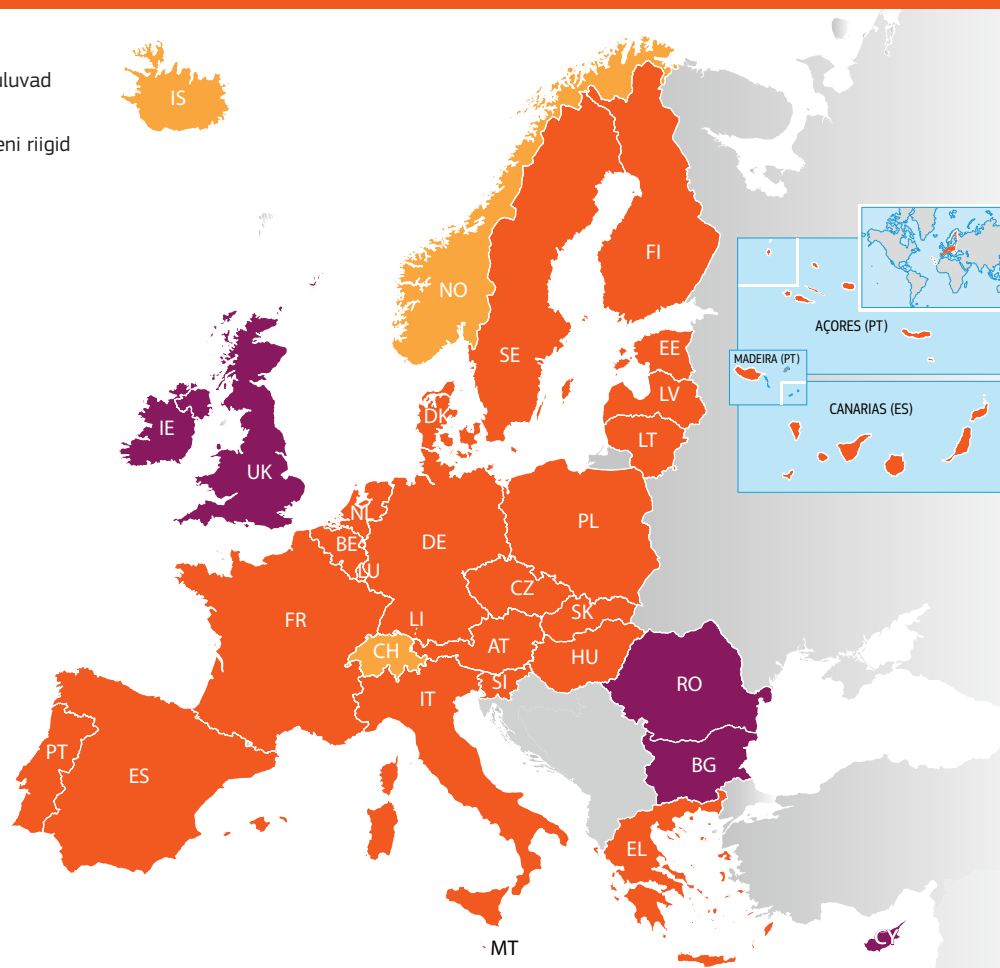
Schengeni kokkuleppele allkirjutamine viie ELi liikmesriigi poolt 1985. aastal märkis koostöö algust piirikontrollide kõrvaldamiseks sisepiiridel. Järgnevatel aastatel on enamik ELi liikmesriike ning ka mõned ELi mittekuuluvad riigid asjaomase koostööga liitunud ning ühiselt moodustavad nad **Schengeni ala**. See tähendab seda, et Schengeni ala raames koostööd tegevad riigid ei teosta ühistel piiridel enam piirikontrolli. Seega võivad inimesed ühest Schengeni ala riigist ilma passikontrolli läbimata vabalt teise edasi liikuda.

Sisepiiride kaotamine tähendab seda, et Schengeni riigid peavad omavahel koostööd tegema, et säilitada Schengeni ala piires kõrge julgeolekutase. See tähendab ka seda, et nad peavad jagama vastutust ja tegema koostööd ühiste välispiiride valvamisel. Samuti peavad nad rajama kindla aluse koostööle oma väljaspool Schengeni ala asuvate naaberriikidega. Schengeni koostöö hõlmab välispiiride kontrolliga seotud ühiseid kriteeriume, Schengeni alasse sisenemist käsitlevaid ühiseid eeskirju ning osalevate riikide vahelist tihedamat politseikoostööd.

SCHENGENI ALA 19.12.2011 SEISUGA

- ELi Schengeni riigid
- Schengeni alasse mittekuuluvad ELi liikmesriigid
- ELi mittekuuluvad Schengeni riigid

AT: Austria
 BE: Belgia
 BG: Bulgaaria
 CH: Šveits
 CY: Küpros
 CZ: Tšehhi Vabariik
 DE: Saksamaa
 DK: Taani
 EE: Eesti
 EL: Kreeka
 ES: Hispaania
 FI: Soome
 FR: Prantsusmaa
 HU: Ungari
 IE: Iirimaa
 IS: Island
 IT: Itaalia
 LI: Liechtenstein
 LT: Leedu
 LU: Luksemburg
 LV: Läti
 MT: Malta
 NL: Madalmaad
 NO: Norra
 PL: Poola
 PT: Portugal
 RO: Rumeenia
 SE: Rootsi
 SI: Sloveenia
 SK: Slovakkia
 UK: Ühendkuningriik

ELi tegevus

Piiriületust käsitlevad ühised ELi eeskirjad

Schengeni riigid järgivad välispiiridel toimuva isikute kontrolli alaseid ning Schengeni alal lühiajaliseks viibimiseks vajalike viisade väljastamist käsitlevaid ühiseid eeskirju. Asjaomaste ühiste eeskirjade kaudu saab EL tõhusalt kontrollida oma välispiire ning ennetada julgeolekuohte, samuti vältida inimkaubandust ning paremini hallata sisserännet (lisateavet leiate brošüürist „Rände- ja varjupaigaküsimused”). Samal ajal parandab Schengeni alale pääsu käsitlevate ühiste eeskirjade olemasolu ka nende tingimuste läbipaistvust, mida ELi mittekuuluvate riikide kodanikud peavad ELi sisenemiseks täitma.

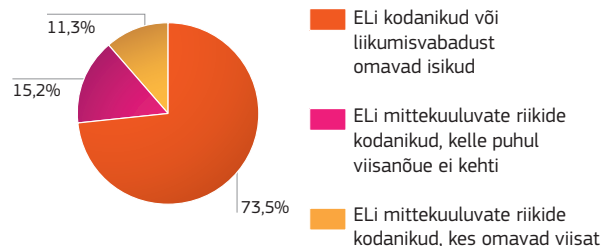

ELi välispiire kontrollitakse tähelepanelikult – siin toimub kontroll Slovakkia-Ukraina piiril

Schengeni piirieskirjad hõlmavad **piiriületust** ja isikute kontrolli. Eelkõige sätestatakse neis nõuded, mida ELi mittekuuluvate riikide kodanikud peavad täitma, et siseneda Schengeni alasse maksimaalselt kolmeks kuuks kuuekuulise ajavahemiku jooksul. Need hõlmavad muu hulgas kehtiva reisidokumendi ja viisa (kui see on vajalik) olemasolu ning piisavaid vahendeid enda ülalpidamiseks sihtriigis viibimise jooksul. Schengeni piirieskirjad võimaldavad Schengeni riikidel kehtestada erandjuhul ning piiratud ajaks oma sisepiiridel taas piirikontrollid, ent üksnes juhul, kui avalikku korda või sisejulgeolekut ähvardab tõsine oht.

ELi VÄLISPIIRI ÜLETUSED

12,6 miljonit piiriületust nädalas (2009)

Allikas: Euroopa Komisjon.

Lühiajalist viibimist käsitlevad ühised eeskirjad

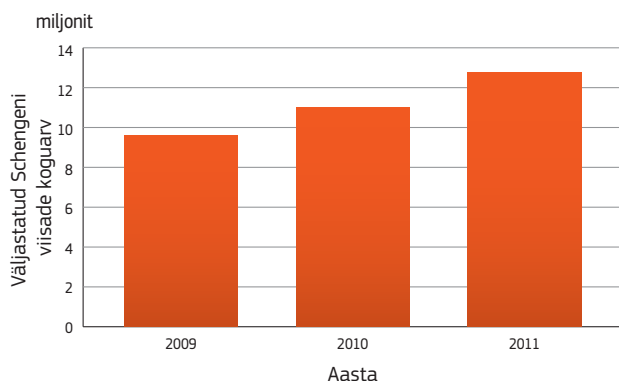
Veel üks Schengeni koostöö elemente on **ühine viisapoliitika**, mis mitte üksnes ei hõlbusta külastajate seaduspärasest sisenemist ELi, vaid aitab tugevdada ka ELi sisejulgeolekut. Viisaeeskirjadega ühtlustatakse Schengeni riikide tingimusi ja menetlusi lühiajaliste viisade (nn Schengeni viisade) väljastamiseks. Näiteks määratakse nendega kindlaks viisataotluse esitamise kord ning kriteeriumid taotluse läbivaatamise eest vastutava riigi väljaselgitamiseks. Schengeni viisa antakse kuni kolmekuuliseks viibimiseks kuuekuulise ajavahemiku jooksul ning sellise viisa omanik võib kogu Schengeni ala piires vabalt reisida.

Mitte kõik ELi mittekuuluvate riikide kodanikud ei vaja Schengeni alasse sisenemiseks viisat. EL on koostanud nimekirjad riikidest, kelle kodanikel peab olema viisa, ja

Ühine Schengeni viisakleebis.

SCHENGENI VIISAD

Allikas: Euroopa Komisjon.

riikidest, kelle kodanikel ei pea seda olema. Muu hulgas kohaldatakse asjaomast erandit riikide suhtes, kellega EL on allkirjastanud viisanõudest loobumise lepingud, või isikute suhtes, kellel on kahepoolsete lepingute (nt kohalikku piiriliiklust käsitlevate lepingute) sõlmimise tulemusena erioigused.

Rohkem kui kolm kuud kestva viibimise puhul jätkavad ELi liikmesriigid pikaajaliste viisade ja elamislubade väljastamist vastavalt oma riiklikele eeskirjadele.

ELi kohaliku piiriliikluse kord võimaldab ELi liikmesriikidel sõlmida kahepoolseid lepinguid oma ELi mittekuuluvate naaberriikidega, et hõlbustada ELi välispiiride ületamist. Selliste lepingute alusel võivad need piirilal elavad ELi mittekuuluvate riikide kodanikud, kellel on korrapäraselt ja sageli vaja ületada ELi välispiire, seda teha ilma, et nad peaksid läbima tavapäraseid piirikontrolle või omama Schengeni viisat. Selline koostöö ei soodusta mitte üksnes kaubandust, vaid edendab ka naaberpiirkondade vahelisi sotsiaalseid ja kultuurilisi sidemeid.

Teabevahetus välispiiride paremaks haldamiseks

Selleks et oma ühiseid välispiire paremini hallata, on ELi liikmesriikide käsutuses ühised teabesüsteemid, mis võimaldavad kõigi Schengeni ala riikide ametiasutustel hõlpsasti teavet vahetada.

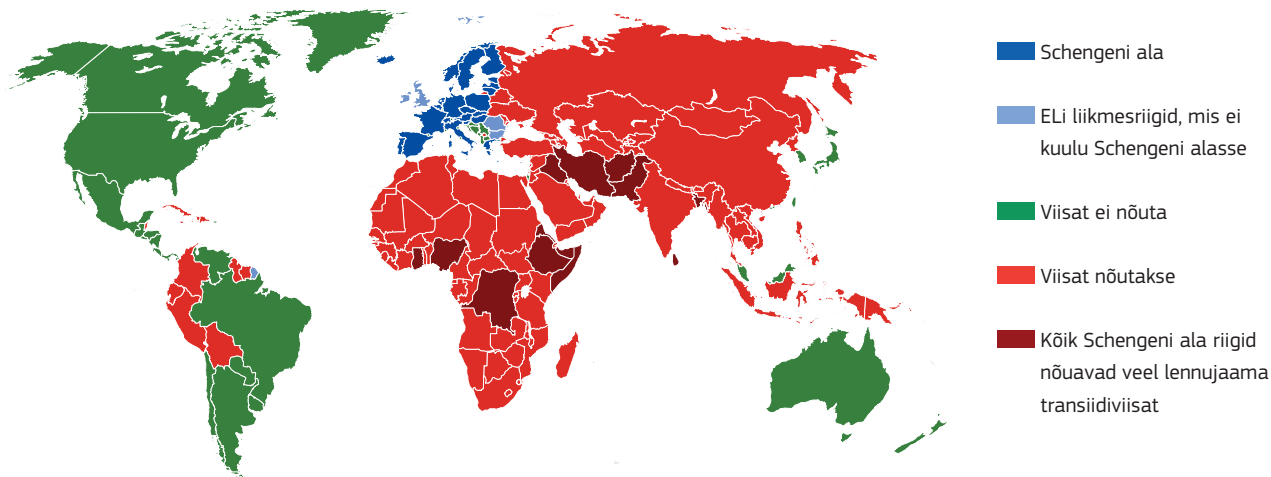
Hiljuti kasutusele võetud teise põlvkonna **Schengeni infosüsteem** (SIS II) võimaldab asjaomastel ametiasutustel näha konkreetseid isikute ja objektidega seotud teateid (mis sisaldavad näiteks teavet teadmata kadunud isikute või varastatud või kaotatud autode, tulirelvade või isikut tõendavate dokumentide kohta) ning vahetada nendega seotud teavet senisest tõhusamalt. See pakub uusi funktsioone, nagu biomeetriliste tunnuste (nt sõrmejäljed) kasutamine ning uut liiki teated. Samuti võimaldab see eri liiki teadete (nt teade isiku ja sõiduki kohta) ühendamist.

Viisainfosüsteem (VIS) võimaldab riiklikel ametiasutustel pääseda ligi Schengeni viisa taotlusi käsitlevale teabele ja seonduvatele otsustele. Tänu viisainfosüsteemile

Ühised infosüsteemid kasutavad tuvastamiseks sõrmejälgi.

SCHENGENI ALA VIISANÕUDED

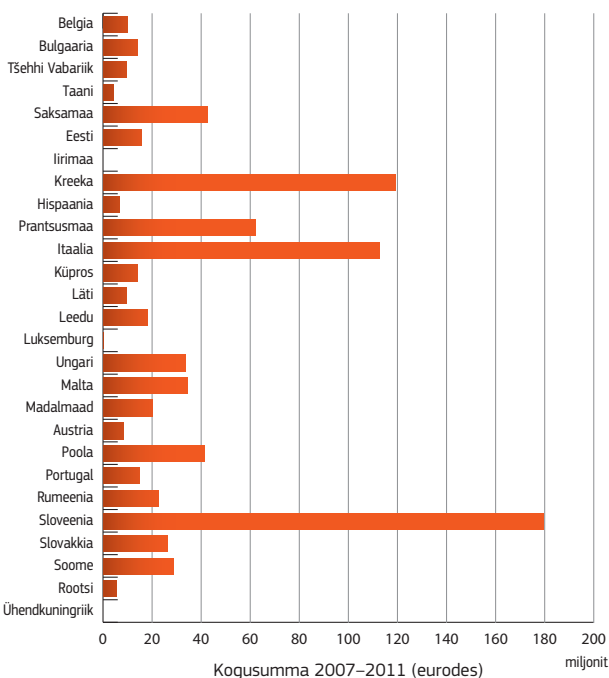

Prantsusmaal Toulonis asuv mereseirekeskus, mida kaasrahastatakse Välispiirifondist.

saavad asjaomased ametiasutused teostada biomeetrilist tuvastamist (peamiselt sõrmejälgede abil), et kontrollida viisaomanike isikut ning tuvastada need, kes viibivad Schengeni alal isikut tõendavate dokumentideta või võltsitud dokumentidega. Lisaks viisade väljastamise hõlbustamisele aitab viisainfosüsteem võidelda kuritarvituste vastu ning kaitsta reisijaid. Näiteks võimaldab see tuvastada pettusi.

Suuremahuliste IT-süsteemide operatiivjuhtimise Euroopa amet (eu.LISA) vastutab VISi ja SIS II operatiivjuhtimise eest ning samuti Eurodac-süsteemi eest. Viimane on Euroopa IT-süsteem varjupaigataotlejate sõrmejälgede võrdlemiseks (täiendavat teavet leiab brošüürist „Rände- ja varjupaigaküsimused“). Tulevikus võidakse asjaomast ametilt oodata ka siseküsimuste poliitikavaldkonna muude IT-süsteemide väljaarendamist ja haldamist, nagu riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteem ning registreeritud reisijate programm.

VÄLISPIIRIFOND

Allikas: Euroopa Komisjon.

Euroopa Liidu Liikmesriikide Välispiiril Tehtava Operatiivkoostöö Juhtimise Euroopa Agentuur (Frontex) hõlbustab ELi liikmesriikide operatiivkoostööd nende ühiste välispiiride haldamisel. Agentuur koordineerib erinevat tegevust, näiteks ELi liikmesriikide mere- ja maismaapiiril läbiviidavaid ühisoperatsioone, ning lähetab vajaduse korral eri riikide piirivalvuritest koosnevad piirivalve kiirreageerimisrühmad nendesse ELi liikmesriikidesse, kellel on vaja abi seoses kiireloomulise ja erakorralise olukorraga nende välispiiridel. Frontex suhtleb ka ELi mittekuuluvate riikide piirihaldusasutustega, et jagada teavet ühiste ohtude kohta.

ELi rahalised vahendid välispiiride haldamise toetamiseks

Ühiste välispiiride olemasolu nõuab kõigilt ELi liikmesriikidelt investeringuid nende kaitseks, et tagada julgeolek Euroopa Liidus. Mõne liikmesriigi jaoks (eelkõige ELi välispiiridel asuvad liikmesriigid) võivad asjaomased investeringud olla väga suured, sest nad kogevad oma piiridel eriti tugevat sisserände survet. Välispiirifond toetab neid liikmesriike, kelle jaoks ühiste välispiiride kontrollimine on rahaliselt eriti koormav. Ajavahemikus 2007–2013 annab Välispiirifond 1856 miljonit eurot riiklikul ja ELi tasandil võetavate meetmete jaoks, mille eesmärk on piirikontrollide, piiride valvamise ja isikuvoogude haldamine välispiiridel. Samuti püütakse täiendada konsulaarasutuste tegevust ning toetada ühist viisapoliitikat, et lihtsustada seaduslikku reisimist ning võidelda ebaseaduslike piiriületuste ja viisapettuste vastu. Asjaomaste meetmetega muudetakse ELi liikmesriikide piirikontrolle märkimisväärselt tõhusamaks, eriti isikute kontrollimise kiirendamise ning piirivalvesüsteemide kaasajastamise abil.

Miks peame turvalise Euroopa nimel koostööd tegema?

EL kui turvaline ala

Euroopas võivad inimesed end tunda küllaltki turvaliselt. Riiklikud õiguskaitseasutused, nagu politsei- ja tolliametnikud koos asjakohaste kohtuasutustega mängivad selle tagamises olulist osa. Siiski võivad Euroopa kodanikud, ettevõtjad ja isegi valitsused langeda rahvusvahelise organiseeritud kuritegevuse, terrorismi, küberkuritegevuse või kriiside ja katastroofide ohvriks. Kõnealused ohud ei ole mitte

üksnes väga erinevat liiki ja omavahel seotud, vaid on muutumas ka üha keerukamaks ning ulatuslikumaks. Seetõttu toetab EL liikmesriikide vahelist koostööd ja koordineerimist, et luua võimalike julgeolekuhtude vastu kõikehõlmav lähenemisviis, mis toimiks piiri- ja kohtualluvuse üleselt. See hõlmab ELi liikmesriikide õiguskaitseasutuste vahelist paremat koostööd, eelkõige teabevahetuse valdkonnas.

EL toetab piiriülest politseikoostööd.

ELi tegevus

Kõigi turvalisust tagavad ühised ELi eeskirjad

ELi liikmesriikide koostöö aluseks julgeolekuküsimustes on komisjoni teatis „**ELi sisejulgeoleku strateegia toimimine**”. See hõlmab 41 meetet, mis keskenduvad ELi ähvardavatele kõige kiireloomulisematele julgeolekuohtudele. Asjaomaste meetmete hulgas on näiteks järgmised: ühine tegevuskava kuritegelike ja terroristlike võrgustike tegevuse tõkestamiseks, kodanike, ettevõtjate ja ühiskonna kaitsmine küberkuritegevuse eest, ühiste välispiiride haldamise parandamine ning ELi valmisoleku ja reageerimise täiustamine kriiside korral.

Organiseeritud kuritegevuse vastane võitlus

Kuritegelikud võrgustikud ei ole mitte üksnes rahvusvahelised, vaid on sageli samaaegselt seotud eri liiki kuritegevusega, nagu inim-, uimasti- või relvakaubandus, rahapesu või võltsimine. Näiteks võivad sellised võrgustikud pesta ühest kuritegelikust tegevusest saadud raha teiste selliste rahastamiseks. Selliste kurjategijate jälitamine ja nende üle õiguse mõistmine jääb ELi liikmesriikide pädevusse. ELi roll on aidata liikmesriikidel võidelda tõhusamalt organiseeritud kuritegevuse vastu, tugevdades piiriülest koostööd õiguskaitse valdkonnas ning ühtlustades kriminaalõigusmenetlusi. Kurjategijad tuleb tuua kohtu ette olenemata sellest, milline on nende asukohariik või riik, kus nad kuriteo toime panid.

Inimkaubandus on meie ajastu orjandus. Ainuüksi ELis langeb igal aastal inimkaubanduse ohvriks mitusada tuhat inimest. See juhtub erinevatel eesmärkidel: seksuaalne ärakasutamine, sunniviisiline töö, kerjamine või majapidamistöde tegemine või elundite eemaldamine. EL on ühtlustanud oma liikmesriikide kriminaalõigust seoses inimkaubandusega, tagades samas, et kehtiksid üldised ohvrite kaitse alased sätted. ELi liikmesriigid peavad tagama erikohtlemise eriti haavatavatele ohvritele. Samuti võivad nad jätta karistamata ohvrid, kes pidid inimkauplejate sunnil kuritegusid toime panema. ELil on inimkaubanduse vastu võitlemiseks ulatuslik multidistsiplinaarne lähenemisviis. See inimõigustel põhinev lähenemisviis on soospetsiifiline, ohvrikeskne ja lapse huvisid arvestav. Sellega edendatakse riiklike raportööride või samaväärsete mehhanismide rolli ning kodanikuühiskonna kaasamist asjaomastesse

protsessidesse. Inimkaubandusevastase võitluse ELi koordinaator parandab liidu institutsioonide ja asutuste ning liikmesriikide, ELi mittekuuluvate riikide ja rahvusvaheliste organisatsioonide tegevuse koordineerimist ja ühtsust ning määrab poliitika strateegilise üldsuuna inimkaubandusevastases võitluses.

Inimkaubandusevastast võitlust käsitlev ELi veebisait on teabeallikas asjaomase valdkonna ekspertidele, kodanikuühiskonnale, teadlastele ja teistele, kes tegelevad inimkaubandusega seotud probleemide lahendamisega.

Samuti võitleb EL **laste seksuaalse ärakasutamise ja kuritarvitamise vastu**, ühtlustades liikmesriikide jõupingutusi kurjategijate vastutusele võtmisel ja ohvrite kaitsmisel. Eelkõige pöörab EL tähelepanu uuele nähtusele, milleks on interneti kasutamine laste seksuaalseks ahvatlemiseks (lapsi seksuaalselt ärakasutavad isikud esitlevad end lastena, et oma ohvritega sõbruneda ja nad lõksu meelitada).

Kuna internet muutub üha olulisemaks osaks meie igapäevaelust näiteks internetipanganduse ja internetis sisseostude tegemise kaudu, on üha enam levimas ka küberkuritegevus. Küberkuritegevus on madala riskitasemega, kuid tulus tegevus, mis ei tunne piire. Küberkuritegusid saab toime panna suures mahus ja kaugmeetodil. Internetipettuste ja seonduvate rünnakute, nagu identiteedivargus, andmepüük (inimeste meelitamine avaldama delikaatseid andmeid), rämpspost, arvutiviirused ja häkkimine, ohvriks võivad langeda nii üksikisikud, ettevõtjad, valitsused kui ka isegi terved kogukonnad. Infosüsteemid ja infrastruktuur on eriti haavatavad robotivõrkude kaudu korraldatavate rünnakute suhtes. Robotivõrgud on

Internet muudab elu lihtsamaks, kuid sellega kaasnevad kodanikele, ettevõtjatele ja valitsustele ka uut liiki ohud.

viirusega nakatunud arvutite rühmad, mis omaniku teadmata on teise arvuti kontrolli all. EL toetab riiklike ametiasutuste operatiivkoostööd küberkuritegevusevastases võitluses teadlikkuse suurendamise ning koolituste ja teadusuuringute kaudu. EL toetab ka liikmesriikide sellist tegevust, mis on seotud internetis kodanikele pakutavate teenuste kaitsmisega ning muude kui sularahaliste maksmisviisidega seotud pettuste ja võltsimise vastaste meetmetega. Lisaks sellele on EL ühtlustanud oma liikmesriikide tegevust infosüsteemide kindlustamiseks küberrünnakute vastu. Euroopa Politsei ameti (Europol) **küberkuritegevusevastase võitluse Euroopa keskus (EC3)** aitab samuti kaitsta Euroopa kodanikke ja ettevõtjaid küberkuritegevuse ohtude eest, koondades oskusi ja teavet, toetades kriminaaluurimisi ja edendades kogu ELi hõlmavaid lahendusi ning suurendades teadlikkust küberkuritegevusega seotud küsimustest kogu ELis.

Uimastikaubandus on samuti üks probleem, mida ELi liikmesriigid peavad proovima koos lahendada. Organiseeritud kuritegevusega tegelevate rühmituste jaoks on see väga tulus äri, kuid ELi ühiskonna jaoks on see keerukas tervise- ja sotsiaalprobleem. **Euroopa Narkootikumide ja Narkomaania Seirekeskus (EMCDDA)** edastab ELile ja tema liikmesriikidele faktilist, objektiivset, usaldusväärset ja võrreldavat teavet uimastite ning uimastisõltuvuse kohta Euroopas, et toetada poliitikakujundajaid uimastialaste

Organiseeritud kuritegevus on väga tulus; kurjategijatelt tuleks kuritegelikul teel saadud tulu ära võtta.

Võltsravimitega võivad kaasnedä tõsised tervise- ja ohutusriskid.

õigusaktide koostamisel ning aidata spetsialiste ja asjaomase valdkonna töötajaid parimate tavade jagamisel.

Selleks et tabada kuritegelikke võrgustikke kõige valusamalt, on EL võtnud sihiks nende rahalise tulu. EL aitab liikmesriikidel tõhusamalt võidelda **rahapesu, korrupsiooni ja võltsimise** vastu ning **konfiskeerida kuritegeliku vara**.

Rahapesu kujutab endast kuritegelikul teel saadud tulu „puhastamist”, et varjata selle ebaseaduslikku päritolu. EL püüab asjaomast probleemi lahendada, reguleerides finantseerimisasutusi ning nõudes neilt kahtlastest või ebatavalistest tehingutest teatamist. Samal ajal on EL ühtlustanud liikmesriikides rahapesu eest määratavaid kriminaalkaristusi.

Korrupsioon on organiseeritud kuritegevusega tihedalt seotud ning sageli hõlbustab see ebaseaduslike turgude toimimist (nt võltssigaretid, inim- ja uimastikaubandus, prostitutsioon), millega enamasti kaasnevad piirkondadeülesed ohud. ELi korrupsioonivastase paketiiga pandi alus ELi korrupsioonivastase võitluse aruandlusmehhanismile, mille raames hinnatakse korrapäraselt ELi liikmesriikide korrupsioonivastaseid jõupingutusi (ELi korrupsioonivastane aruanne). Lisaks pööratakse selles erilist tähelepanu korrupsioonile mitmes sise- ja välisasjadega seotud ELi poliitikavaldkonnas. ELi korrupsioonivastane aruanne, mida avaldatakse alates 2013. aastast iga kahe aasta tagant, on vahend, mis aitab suurendada ELi liikmesriikide vahelist usaldust, edendada häid tavasid ning soodustada poliitilist tahet valdkondades, kus korrupsioonivastane võitlus on toppama jäänud.

Võltsimine on ülemaailmne probleem, millel on tõsised majanduslikud ja sotsiaalsed tagajärjed. Näiteks hoidsid tolliametnikud 2009. aastal ELi välispiiridel ära 43 500 saadetise toomise ELi. Need sisaldasid kaupu, mille puhul kahtlustati intellektuaalomandiõiguste rikkumist.

Euroopa Politseiamet (Europol) abistab ELi liikmesriike raske rahvusvahelise kuritegevuse ja terrorismi vastu võitlemisel. Kriminaalluureasutusena kogub, analüüsib ja levitab Europol teavet kuritegelike ning terrorivõrgustike kohta. Samuti koostab amet aruandeid organiseeritud kuritegevuse ja terrorismiga seotud suundumuste kohta ELis. Europol pakub ELi liikmesriikide õiguskaitseasutustele operatiivabi ning koordineerib ELi liikmesriikide ühiseid piiriüleseid uurimisi.

Euroopa Politseikolledž (CEPOL) toetab piiriülest koostööd ja teabevahetust, pakkudes ELi liikmesriikide õiguskaitseasutuste töötajatele ELi tasandi koolitust, et nad teaksid ning oskaksid kasutada piiriülese koostöö vahendeid.

Terroristid kasutavad rünnakute toimepanekuks sageli isevalmistatud lõhkekehi.

Kastid sisaldasid kokku 118 miljonit kaubaühikut. Lisaks sellele võivad võltsitud toiduainete, ravimite, väetiste, kehahooldustoodete ning lastele mõeldud toodetega kaasneda tõsised tervise- ja ohutusalsed riskid. Võltsitud toodete levitamine ei ole tänapäeval interneti üha laialdasema kasutamise tõttu mitte üksnes lihtsam, vaid kujutab endast ka vägagi tulusat ning madala riskitasemega äritegevust. Võltstootodete levitamise piiramiseks ELis on intellektuaalomandi õiguste jõustamist tugevdatud nii, et ELi liikmesriigid saavad nüüd võltsijate vastu kasutada muid kui kriminaalkaristusi ja -meetmeid.

Kuritegevuse abil omandatud rahaliste vahendite ning muu vara jälgimine ja konfiskeerimine on tõhusaks viisiks kuritegelike rühmituste tegevuse tõkestamisel ning kuritegevuse üldisel piiramisel. Konfiskeeritud vahendite kasutamine sotsiaalsetel eesmärkidel ja õiguskaitse tugevdamiseks, et ennetada kuritegevust, on kasulik kogu ühiskonnale.

Terrorismi ennetamine

Terrorismioht ei tunne piire. Euroopa vaba liikumise alal peavad ELi liikmesriigid tegutsema kooskõlastatult, et kaitsta oma ühiskonna demokraatlikke väärtusi ning oma kodanike õigusi ja vabadusi. Seepärast on **ELi terrorismivastase võitluse strateegial** neli eesmärki:

- **radikaliseerumise ja terroristide värbamise ennetamine;**
- kodanike ja **elutähtsa infrastruktuuri** kaitsmine;
- terroristide jälitamine ja nende vastutusele võtmine;
- **reageerimine terrorirünnakutele** nii, et nende tagajärjed oleksid minimaalsed.

Terrorirünnakute ennetamiseks on ülioluline, et terrorism kõrvaldataks juba eos. See tähendab seda, et takistatakse inimeste pöördumist terroristlikule teele

ning võimalike uute terroristide põlvkondade tekkimist. **Radikaliseerumise ja terroristide värbamise vastane Euroopa Liidu strateegia** hõlmab ühiseid standardeid ja meetmeid ELi liikmesriikidele, et asjaomaseid nähtusi paremini ära hoida.

Radikaliseerumisalase teadlikkuse võrgustik ühendab radikaliseerumisevastase võitluse valdkonnas tegutsejaid, et vahetada parimaid tavasid ning koondada teadmisi ja kogemusi.

Viimastel aastatel on enamik terrorirünnakuid pandud toime **lõhkekehade** abil, mis on sageli kodus valmistatud ning koosnevad üldsusele hõlpsasti kättesaadavatest kemikaalidest. Seepärast töötab EL selle nimel, et piirata selliste keemiliste lähteainete kättesaadavust ning täiustada lõhkeainete ja pommivalmistamiseks vajalike seadmete turvalisust, et terroristid ei saaks neid oma tegevuses kasutada. **Lõhkeainete turvalisuse tõhustamise ELi tegevuskava** raames on välja pakutud konkreetsed meetmed, mille abil püütakse lõhkeainete väärkasutamist ennetada, tuvastada ja sellele reageerida.

Terrorirünnakutega võivad kaasneda kriisid, näiteks elutähtsa infrastruktuuri mittetoimimine (sama juhtub ka loodusõnnetuste korral). Kahju elutähtsatele infrastruktuuridele, mida kasutatakse oluliste ühiskondlike toimingute teostamiseks, võib ohustada ELi ning tema kodanike julgeolekut ja heaolu. ELil on ühine lähenemisviis, mille abil hinnatakse konkreetsete Euroopa elutähtsate infrastruktuuride kaitsmise vajadust, keskendudes energeetika- ja transpordisektoritele.

ELi liikmesriikide eriüksuste ühine mereõppus pantvangide päästmiseks kaaperdatud laevalt.

Dialog ja koostöö ELi mittekuuluvate riikidega

EL võtab osa korrapäraselt toimuvatest dialoogidest ja partnerlustest ELi mittekuuluvate riikide ning rahvusvaheliste organisatsioonidega, nagu Ühinenud Rahvaste Organisatsioon (ÜRO), et teha otsest koostööd ühiste julgeolekuprobleemide lahendamiseks. EL saab sel eesmärgil kasutada oma võrgustikku, mis koosneb üle kogu maailma asuvast 140 ELi delegatsioonist, mille ülesandeks on esindada ELi ja tema kodanike huve välismaal. Sellega tagatakse, et võimalikele Euroopa sisejulgeolekut ähvardavatele ohtudele reageeritakse juba nende tekkekohas, enne nende jõudmist ELi territooriumile. Samuti tagatakse sellega, et kuritegevuse ja terrorismi vastaseid meetmeid võetakse täielikus kooskõlas ELi välispoliitikaga ning seda täiendavalt.

ELi rahalised vahendid kuritegevuse ja terrorismi vastu võitlemiseks

Raamprogramm „**Turvalisus ja vabaduste kaitse**” toetab Euroopa piiriülest koostööd kuritegevuse ja terrorismi vastases võitluses ning selle ennetamises. Raamprogramm koosneb kahest eriprogrammist, mille kaudu jagatakse välja rahalist toetust.

Eriprogrammi „**Kuritegevuse ennetamine ja selle vastu võitlemine**” raames eraldatakse ajavahemikus 2007–2013 600 miljonit eurot selliste meetmete jaoks, mis keskenduvad kuritegevuse ennetamisele, õiguskaitsele ning tunnistajate ja ohvrite kaitsele. Asjaomase eriprogrammi raames rahastatakse ELi liikmesriikide projekte, mille abil täiustatakse operatiivkoostööd, seiret ja hindamist, tehnoloogia arendamist ja ülekandmist ning koolitus- ja teadlikkuse suurendamise alaseid tegevusi.

Eriprogrammi „**Terrorismi ja muude julgeolekuriskide ennetamine, nendeks valmisolek ning nende tagajärgede likvideerimine**” raames eraldatakse ajavahemikus 2007–2013 140 miljonit eurot selliste meetmete jaoks, millega toetatakse ELi liikmesriikide vahelist operatiivkoostööd ja -koordineerimist elutähtsate infrastruktuuride kaitsmisel ning kriisiohjamisel, eelkõige seoses terrorirünnakutega. Asjaomase eriprogrammi raames rahastatakse projekte, mis tugevdavad võrgustike loomist ja teabevahetust ELi liikmesriikide vahel, ning projekte, mille raames töötatakse välja kriisilukordade lahendamise plaane.

Tulevikuväljavaated

Schengeni ala loomine on üks ELi märkimisväärsemaid ja käegakatsutavamaid saavutusi. See on ulatuslik vaba liikumise ala, mis hõlmab nüüd peaaegu kogu Euroopat. See on ennenägematul viisil suurendanud Euroopa ning väljaspool ELi asuvate riikide kodanike liikuvust, kes saavad vabalt sellel ühisel territooriumil reisida. Schengeni ala on oluline tegur ka ELi liikmesriikide majanduskasvu ja jõukuse seisukohast. Hiljutised ja tulevikus toimuvad Schengeni ala laienemised parandavad isikute liikumisvabadust veelgi. EL püüab

jätkuvalt hõlbustada seaduslikku sisenemist oma liikmesriikide territooriumile, võttes samas meetmeid võitlemaks piiriülese kuritegevuse ja terrorismi vastu, mis on endiselt Euroopa Liidu sisejulgeolekut ohustavaks probleemiks ning millele tuleb seepärast reageerida selgelt ja ühemõtteliselt. ELi meetmed tõhustavad koostööd ELi liikmesriikide pädevate asutuste vahel ning täiustavad nende töö tulemust, muutes Euroopa ohutumaks.

Lisateave

- ▶ Euroopa Komisjoni siseasjade peadirektoraat: <http://ec.europa.eu/dgs/home-affairs>
- ▶ Euroopa Liidu Liikmesriikide Välispiiril Tehtava Operatiivkoostöö Juhtimise Euroopa Agenduur: <http://frontex.europa.eu>
- ▶ Inimkaubandusevastase võitluse veebisait: <http://ec.europa.eu/anti-trafficking>
- ▶ Euroopa Narkootikumide ja Narkomaania Seirekeskus: <http://emcdda.europa.eu>
- ▶ Euroopa Politseiamet: <https://www.europol.europa.eu>
- ▶ Euroopa Politseikolledž: <http://www.cepol.europa.eu>
- ▶ Kas Teil on küsimusi Euroopa Liidu kohta? Europe Direct saab aidata: 00 800 6 7 8 9 10 11
<http://europedirect.europa.eu>

